

DOI No: <http://dx.doi.org/10.14225/Joh422>

MUĞLA-MİLAS KORE GAZİLERİNİN ANILARI IŞIĞINDA KORE SAVAŞI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Özgür YILDIZ*
Hafize DOĞRAMACI**

Özet

25 Haziran 1950 yılında Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye saldırması ve Kuzey Kore'nin iki ülke arasında sınır kabul edilen 38. paraleli geçmesi ile başlayan, Birleşmiş Milletler ve Çin'in de savaşa dâhil olması ile geniş bir devletler topluluğuna yayılan savaş tarihte Kore Savaşı olarak bilinir. Savaş patlak verdiği sırada Türk Hükümeti'nin başında Demokrat Parti bulunuyordu. Demokrat Parti Birleşmiş Milletler'in Güney Kore'ye yardım çağrısına olumlu cevap vermiş ve Türkiye'de savaşa dâhil olmuştur. Hükümetin Kore'ye asker gönderme kararını almasından sonra Türk askeri ilk kez kendi ülkeleri dışında başka topraklarda savaşmış, tutsak olmuş, yaralanmış ve şehit düşmüştür.

Bu araştırmada Muğla Milas Muharip Gaziler Derneği'nde bulunan gazilerimiz ile yapılan görüşmelerden yola çıkarak Kore Savaşı üzere dair bir değerlendirme yapılmıştır. Araştırmanın giriş kısmında Kore coğrafyası ve savaş öncesi genel duruma kısaca değinilmiştir. Birinci kısım da Türkiye'nin savaşa dâhil olması ile ilgili bilgi verilmiştir. Araştırmanın ikinci bölümünde; Kore'de Türk askerinin savaştığı Kunuri Muharebeleri, Kumyang-ni Muharebeleri, Vegas-Karson ve Elko Muharebeleri, üçüncü bölümde Ateşkes, Türk Askerlerinin Türkiye'ye Dönüşü ve Türkiye'nin NATO Üyeliği ile ilgili bilgi verilmiş ve bu cephelerde savaşan gazilerin anıları ışığında objektif bir sözlü tarih çalışması yapılmaya çalışılmıştır. Bu çalışma gazilerin Kore topraklarında neler yaşadıklarına, ne şartlarda çarpıştıklarına ve neler hissettiklerine tercüman olma adına büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Kore Savaşı, Kore Gazileri, Sözlü Tarih, NATO, Kuzey Yıldızı, Muğla-Milas Muharip Gaziler Derneği*

* Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Tarih Eğitimi Bölümü.

** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi.

An Evaluation On The Korean War In The Light Of Muğla-Milas Korea Veterans' Memories

Abstract

The war breaking out with North Korea's attack on South Korea on 25 th June 1950 and North Korea's passing beyond the 38th paralell accepted as the border between two countries, expanding a wide community of states also with UN and China's involvement; is known as Korean War in history. When the war broke out, the Democratic Party was heading the Turkish Government. The Democratic Party responded positively the UN's call for help for South Korea and Turkey got involved in the war ,too. After the government's decision to send troops to Korea, the Turkish soldiers fought; were captured, wounded and became martyrs outside their own countries, in other lands for the first time.

In this study, an evaluation on Korean War has been done based on the interviews with the veterans of Muğla-Milas War Veterans Association. In the introduction part of the study, Korean geography and the overall condition before the war were mentioned briefly. In the first part, the information about Turkey's involvement in the war was given. In the second part of the study, the information about the Battles of Kunuri, Kumyang-ni,Vegas-Karson and Elko; in the third part, the information about the Armistice, Turkish Soldiers' Returning to Turkey and Turkey's Membership of NATO (North Atlantic Treaty Organization) were given and an objective study of oral history was tried to be carried out in the light of the memories of veterans fighting on these fronts. This study is of great importance for articulating what the veterans experienced, under what conditions they struggled and what they felt on Korean domain.

Key Words: *Korean War, Korea Veterans, Oral History, NATO, North Star, Muğla-Milas War Veterans Association*

Giriş

Geçmişte Kore yarımadası **Coşan** adında tek bir ülkeydi.¹ Ancak Kore'de İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, 1948'de kuzey ve güneyde iki ayrı devlet kurulmuştur. İkinci Dünya Savaşı'ndan galip çıkan Sovyetler Birliği ve Amerika dünyanın iki büyük devleti olarak ortaya çıkmıştır. Bu gelişmeler ışığında dünya siyasetinde bu iki devlet önemli bir rol üstlenmiş ve dünya siyaseti iki

¹ İbrahim Güner ve Mustafa Ertürk, **Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2006, s. 243.

kutuplu bir döneme adım atmıştır. Bu iki kutuplu dönemim bir sonucu olarak Sovyetler Birliği, Amerika ve onların etrafındaki küçük devletler arasındaki çatışmaların birbirlerine karşı doğrudan silah kullanmadan sürdürüldüğü tarihsel bir dönem olan "Soğuk Savaş Dönemi" başlamıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Amerika ve Rusya dünyanın her yerindeki olaylara ilgi duymaya başlamıştır. Avrupa 1947'de "kapitalist" ve "komünist" olarak ikiye bölünmüştür.² Marksist-Lenist kültürü benimseyen Ruslar, Asya'da, Avrupa'da ve dünyanın herhangi bir bölgesinde önem kazanan komünist akımlara ılımlı bakmıştır. Amerika ise, ulusların kendi geleceklerine kendilerinin tayin etmeleri yolundaki Wilson'cu görüşü savunma adına, komünizmin dünya çapında yayılma hareketini durdurma yolunda bir tutum sergilemiştir.³

Avrupa'da NATO'nun kurulması dolayısıyla Doğu ve Batı blokları arasındaki denge bozulmuş, soğuk savaş gelişmeleri Avrupa'dan Uzak Doğu ülkelerine yansımıştır. Bu yansımaların nedenlerinden ilki Uzak Doğu'da kuvvet dengesinin Sovyet Rusya'nın lehine olmasıdır. Bu durumun da nedeni Japonya'nın İkinci Dünya Savaşı yenilgisinden sonra Asya'da meydana gelen kuvvet boşluğunu Çin'in doldurması ve böylelikle komünizmin Asya'da büyük bir ağırlığa sahip olmasıdır. İkinci olarak da Sovyet Rusya'nın, batılıların NATO gibi bir ittifakının Uzak Doğu'da bulunmuyor olması soğuk savaşın bu ülkelere yansımaları kaçınılmaz kılmasıdır.⁴

Potsdam Konferansı'nda Sovyetler Uzak Doğu Savaşı'na katılmaya karar vermiştir.⁵ Amerika'nın İkinci Dünya Savaşı'nda Japonya'nın Hiroşima ve Nagazaki kentlerine atom bombalarını attığı tarihlerde Sovyetler, Japonya'ya savaş ilan etmiş ve Kuzey Kore'ye asker sokarak 38. enlem çizgisine kadar ilerlemişlerdir.⁶ Sovyetlerin Kore'ye asker sokmasının asıl nedeni ise Kore'nin stratejik açıdan Asya'ya ayak basmak için önemli bir yer olmasıdır. Sovyetler Japon askerlerini teslim alma bahanesi ile Kore topraklarında hızla ilerlemeye devam ederken Amerika bu durumdan rahatsız olmuş ve Rusya'ya 38'inci paralel hattının kuzeyinde durmasını bu hattın güneyindeki Japon birliklerinin Amerika tarafından teslim alınacağını bildirmiştir. Bunun sonucu olarak

² Oral Sander, **Siyasi Tarih 1918 – 1994**, 6.Baskı İmge Kitap Evi Yayınları, Ankara 1998, s. 249.

³ William H. McNeill, **Dünya Tarihi**. Çeviren: Alaeddin Şenel, İmge Kitapevi, Ankara 2007, s. 45

⁴ Fahir Armaoğlu, **20.Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1995**, Alkım Yayınevi. Ankara 1994, s. 454

⁵ Harun Bodur, **Kronolojik 20.Yüzyıl Siyasi Tarihi**, Çağlar Yayınları, Ankara 2005, s. 466.

⁶ Chang Il Ohn, **The Causes of the Korean War, 1950-1953** International Journal of Korean Studies Volume XIV, Number 2, 2010, s. 20.

Kore'nin tamamı Rusya tarafından işgal edilememiştir.⁷ Bu gelişmeler neticesinde İkinci Dünya Savaşı sonunda Kore fiilen ikiye bölünmüş Güney Kore'de Amerika Birleşik Devletleri askeri işgal alanları, Kuzey Kore'de Sovyetler Birliği askeri işgal alanları kurulmuştur.⁸

Fiilen ikiye bölünen Kore'de, Rusya Amerika'nın varlığından; Amerika da Rusya'nın varlığından endişe duymaktadır. Bu durumun nedeni iki ülkenin de Kore'deki varlıklarının gidişatının kendi lehine olmasını istemelerinden kaynaklanmaktadır. Rusya ve Amerika fiilen ikiye bölünen ülkedeki siyasi varlıklarını meşru bir zemine oturtabilmeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda harekete geçen Amerika, Kore'deki durumun gidişatını ve bu ülkenin geleceğinin tayini için konuyu Birleşmiş Milletler'e taşımıştır. 17 Ekim 1947'de Amerikan delegesi Büyükelçi Warren Austin Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na bir tasarı sunmuştur. Bu tasarıda Kore'de ulusal değil bölgesel bir seçim yapılması ve güneyli temsilcilerin çoğunlukta olması önerilmiştir. Rusya Amerikan önerisine karşı Kore'deki tüm işgal güçlerinin çekilmesini ve Korelilerin kendi sorunlarını çözmek üzere rahat bırakılması önerisini sunmuştur. 14 Kasım 1947'de ABD önerisi, seçimlerin bölgesel değil ulusal düzeyde yapılması değişikliği ile Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir. Rusya bu duruma itiraz etmiş ve Kore'deki seçim hazırlıklarını yapmak ve Kore ile ilgili sorunları ele almakla görevli Birleşmiş Milletler Kore Geçici Komisyon'un kuzeye girmesine izin vermemiştir. Bu durumda seçimler sadece güney tarafında yapılmıştır.⁹ Kuzey Kore'de Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti Anayasası ilan edilmiş ve Kore Halk Cumhuriyeti kurulmuştur. Kim İl-Sung hükümetin başına geçmiştir. Güney Kore'de ise Kore Cumhuriyeti ilan edilmiş Syngnam Rhee cumhurbaşkanı seçilmiştir.¹⁰

Kuzey Kore ile Güney Kore arasında oluşabilecek herhangi bir gerginlik ihtimaline karşı Kuzey Kore ile Rusya, Güney Kore ile Amerika arasında askeri yardım antlaşmaları imzalanmıştır. Bu antlaşmalar Amerika'nın Güney Kore'yi, Rusya'nın Kuzey Kore'yi desteklediğinin göstergesi olmuştur. Rusya bunun yanı

⁷ Adil Işık, **Kore Savaşı'nda Türk Ordusu'nun Lojistik Desteği** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü. İzmir, 2009. s. 9.

⁸ Cem Fakir, **Şimal Yıldızı Son Kore Gazileri**, NTV Yayınları, İstanbul 2010, s. 26.

⁹ Ersin Embel, **Hegemonya ve Meşruiyet Kavramları Çerçevesinde Amerikan Müdahaleciliği: Kore ve Kosova Örnekleri** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara 2004, s. 77, 78.

¹⁰ Cem Fakir, **Şimal Yıldızı Son Kore Gazileri**, s. 32.

sıra komünist rejimi benimseyen Çin ile dostane ilişkiler kurmak için iki ülke arasında otuz yıl sürecek olan karşılıklı dostluk ve savunma antlaşması imzalamıştır.¹¹ Rusya bu antlaşma ile olası bir Kore Savaşı'nda Çin'i kendi yanına çekmeyi amaçlamıştır.

Oluşan bu bloklaşmalar Uzak Doğu'da olası bir savaşın ilk sinyallerini vermiştir. Nitekim tüm bu çıkar çatışmalarının sonucunda 25 Haziran 1950'de Kuzey Kore ile Güney Kore arasında silahlı çatışmalar başlamıştır. Bu çatışmanın kim tarafından başlatıldığı konusunda görüş ayrılıkları vardır. Bu görüşlerden biri, çatışmayı SSCB isteği ile Kuzey Kore'nin başlattığı yönündedir. Diğer görüşse çatışmanın ABD desteği ile Güney Kore hükümetinin başlattığı yönündedir. Genel kabul görmüş görüşe göre: 25 Haziran günü Kuzey Kore birlikleri 38. enlemden saldırıya geçerek Güney Kore topraklarına girmişlerdir. Bu durumun aleyhine gelişmesinden endişelenen Güney Kore Hükümeti Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne acil yardım çağrısında bulunmuş ve Konsey olağanüstü toplanmıştır. Konsey Kuzey'in saldırısını barışın bozulması olarak görmüş, Kuzey Kore'nin 38. paralelin kuzeyine çekilmesi ve bu kararın uygulanabilmesi için Birleşmiş Milletler üyelerinin Güney Kore'ye yardım etmesi gerektiği kararı almıştır. Kuzey Kore'nin Konsey'in bu kararına uymayarak taarruza devam etmesi sonucunda Amerika Birleşik Devletleri başkanı Truman Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararına uyararak Amerikan komutanı Mac Arthur'a önce Güney Kore'ye ikmal malzemesi verilmesini daha sonra Amerikan hava ve deniz kuvvetleriyle Güney Kore'ye yardım edilmesini emretmiştir.¹²

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 27 Haziran 1950 tarihli ikinci toplantısında Kuzey Kore'nin konsey kararına uymayarak çarpışmaları durdurmadığını yarımada durumun kötüye gittiğini öğrenmiştir. ABD'nin konseye sunduğu bir diğer tasarı da uluslararası barış ve güvenliğin yeniden kurulması için her türlü yardımın yapılması tavsiye edilmektedir. Ayrıca Başkan Truman'ın Güney Kore'ye yardım için ABD hava ve deniz güçlerini bölgeye gönderdiğini açıklayan mesajı konseye okunmuştur. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 25 ve 27 Haziran 1950 kararlarını, 56 üye devletten Türkiye dahil, 53'ü prensip olarak kabul etmesine rağmen Sovyet Rusya,

¹¹ Bülent Demir, **Güney Kore'nin Ekonomik ve Teknolojik Gelişim Süreci-Bölge Ülkeleri ve Türkiye İle Olan Stratejik Yaklaşımlar**(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Gebze İleri teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze 2006, s. 23.

¹² Ersin Embel, **Hegemonya ve Meşruiyet Kavramları Çerçevesinde Amerikan Müdahaleciliği: Kore ve Kosova Örnekleri**, s. 84, 89.

Çekoslovakya ve Polonya kabul etmemiştir. ¹³ Tüm bu alınan kararlar neticesinde Güney Kore'nin yardımına çeşitli milletlerin askerlerinden meydana gelen fakat esas yükü Amerika'nın üstlendiği Birleşmiş Milletler Kuvveti gönderilmiştir. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kore'de Birleşmiş Milletler adına savaşılan silahlı kuvvetleri idare etmek üzere birliklerin başına Amerikalı komutan Mac Arthur'u atamışlardır.

Kuzey Kore ile Güney Kore arasında Birleşmiş Milletler müdahalesi olan döneme kadarki savaşlarda Kuzey Kore başarı gösterirken, Birleşmiş Milletler silahlı güçleri Güney Kore'ye ayak bastıktan sonra durum bunun tam tersi bir hal almıştır. Dağılmakta olan Kuzey Kore birliklerinin yardımına ise Çin koşmuştur. Çin Halk Cumhuriyeti savaş öncesi de Sovyetlerle iyi ilişkiler kurmuştur. Kore Savaşında da komşusu istilaya uğrarken seyirci kalmama gerekçesi ile "Gönüllü" adını verdiği askerlerle savaşa dâhil olmuştur. ¹⁴ Çin "Gönüllü" adını verdiği kuvvetle savaş ilan etmeden ve gizlice son taarruzuna hazırlanan Birleşmiş Milletler ordusuna karşı taarruza geçmiş ve Birleşmiş Milletler kuvvetlerini güneye çekilmek zorunda bırakmıştır. Böylelikle Çin Halk Cumhuriyeti 1950 Ekim ayından itibaren silahlı bir kuvveti Sovyetlerin yardımına göndererek savaşa dâhil olmuştur. ¹⁵

1-Türkiye'nin Savaşa Dâhil Olması

Demokrat Parti iktidara geldiği andan itibaren Türkiye'nin NATO'ya girmesini kendi varlığının devamı için kaçınılmaz saymıştır. Demokrat Parti seçim kampanyalarında Türkiye'nin NATO'ya üyeliğini büyük bir sorun olarak görmüş iktidara geldikten sonra ilk işi de bu sorunun aşılması için gerekli adımların atılması olmuştur. ¹⁶

¹³ Mehmet Sedat Erkan, **Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde Kore Savaşı, Önemi, Öncesi ve Sonrası ile İlgili Değerlendirme** (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Gazi Üniversitesi Tarih Ana Bilim Dalı Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı, Ankara, 2009. s. 65-66.

¹⁴ Bülent Demir, **Güney Kore'nin Ekonomik ve Teknolojik Gelişim Süreci-Bölge Ülkeleri ve Türkiye İle Olan Stratejik Yaklaşımlar**, s. 37.

¹⁵ Adnan Üzmez, **İkinci Dünya Savaşı'ndan Sonra Gelişen Olayların Işığında Kore Savaşı Ve Türkiye** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Ana Bilim Dalı, İstanbul 2006, s. 101.

¹⁶ A. Haluk Ülman ve Oral Sander, **"Türk Dış Politikasına Yön Veren Etkenler (1923-1968)** , AÜSBF Dergisi, cilt 27, sayı II, s. 6, 7.
NATO; Kuzey Atlantik İttifakı'dır. Ayrıntı için bakınız; Fahir Armaoğlu, **20.Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1995**, s. 448, Oral Sander, **Siyasi Tarih 1918 – 1994**, s. 238, Harun Bodur, **Kronolojik 20.Yüzyıl Siyasi Tarihi**, s. 457.

Demokrat Parti iktidarının ilk günlerinde 25 Haziran 1950'de Kore Savaşı patlak vermiştir. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kuzey Kore saldırılarının barışı bozucu bir davranış olduğunu kararlaştırmış, 27 Haziran'da da üyelerini Kore Cumhuriyeti'ne saldırıyı karşılama yeterliliği verecek ve bölgedeki milletlerarası barış ve güvenliği geri getirecek yardımlarda bulunmaya çağırmıştır.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin askeri destek istemi temmuz ayında Türk hükümetine ulaşmıştır. Türkiye Güvenlik Konseyi'nin bu konuda aldığı kararı olumlu karşılamıştır. İktidarın bu olumlu tavrının ardında yatan temel sebep ise Türkiye'nin NATO'ya üyeliğinin sağlanmasıdır. Menderes hükümeti 25 Temmuz 1950'de TBMM'nin onayını almadan 4500 kişilik bir tugayı Güney Kore Cumhuriyeti'ne Birleşmiş Milletler askerleri içinde gönderme kararını açıklamıştır. Muhalefet ise bu kararın meclis onayı olmadan verildiği için Kore'ye asker gönderilmesine tepki göstermiştir.¹⁷

Asker gönderme kararı kesinleşince sıra oraya gönderilecek birliklerin oluşturulmasına gelmiştir. Kore'ye gönderilecek tugayın çekirdek birliğinin, Ankara Ayaş'taki 241. Piyade Alayı olması ve Kore Tugay Karargâhı'nın 28. Piyade Tümeni tarafından oluşturulmasına karar verilmiştir. Bu birliklere İzmit, İzmir ve İskenderun'dan gelen tümenler de katılmıştır. Kore'ye gidecek erler öncelikli olarak 1929 doğumlulardan sonra 1928'in gönüllülerinden seçilmiştir. Askerler arasında sadece gönüllüler değil kura ile belirlenen askerler de vardır. Bir bölük tüm kadrosuyla birlikte tugaya alınmış ve yurdun her bir yanından Ankara'ya askerler sevk edilmiştir.¹⁸ Kore'ye gönüllü olarak katılan gazilerimiz anılarında sık sık bundan bahsetmişlerdir.

Bu hususta Gazi Süleyman Bozyer¹⁹: "*Bergama piyade alayında askerlik yapıyorum, 4.500 kişilik asker olması gerekirken 400 kişi eksik çıktı. Bundan dolayı alay komutanı bizi gece içtimaya aldı. Burada içtima derken askerde kaçakları tespit etmek için yapılan sayımlardan bahsediyorum. Alay komutanı bu sırada Kore'ye gönüllü katılmak isteyen olup olmadığını sordu. Katılmak isteyenlerin bir adım öne çıkmasını söyledi. Bergama'dan bir arkadaşım gönüllü olarak katıldı. Onun arkasından ben de gönüllü olarak katılmak için bir*

¹⁷ Mehmet Sedat Erkan, **Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde Kore Savaşı, Önemi, Öncesi ve Sonrası ile İlgili Değerlendirme**, s.72.

¹⁸ Cem Fakir, **Şimal Yıldızı Son Kore Gazileri**, s. 27.

¹⁹ Süleyman Bozyer: 28.12.1930 Kavaklıdere doğumlu. Şu an Kavaklıdere'de ikamet etmekte olup halen sağdır. Gazi ile röportaj 05.02.2013 tarihinde, Muğla-Milas Muharip Gaziler Derneği'nde, saat:10.00'da yapılmıştır.

adım öne çıktım ve gönüllü olarak yazıldım. Ertesi sabah yüzbaşından izin istedim izin verebileceklerini ancak sadece İzmir içinde gezebileceğimizi, Ankara'dan acil beklendiğimizi söyledi. Tamam dedik. Bornova'dan ertesi sabah trene bindik. Bandolarla marşlarla bizi Ankara'ya uğurladılar. Ankara'ya vardığımızda bir hafta burada silah eğitimi aldık." demiştir.

Kore Savaşı'na katılacak olan bu ilk askeri birliklere "Kore Türk Silahlı Kuvvetleri" ve "Birinci Türk Tugayı" adları verilmiş, komutanlığına Tuğgeneral Tahsin Yazıcı, kurmay başkanlığına Yarbay Selahattin Tokay getirilmiştir. Kore'ye gidecek birlikler kesinleştikten sonra Kore'de Amerikan silahları kullanılacağından, askerlere bu silahlarının tanıtılması için Ankara'da yoğun ve zorlu eğitim süreci başlamıştır.²⁰ Eğitim sürecinin zorlu olduğunu gazilerimizin sözlerinden de anlıyoruz. Üçüncü kafileden Gazi Kemal Gök²¹ eğitimin ne denli zor olduğunu şu sözleri ile anlatmıştır: "*Mersin'de sekizinci bölükte askerlik yapıyordum, gece koğuştta bir kıyamet koptu öğrendik ki Kore'ye asker seçilecekmış. Bu seçim de kura ile olackmış. İsteyen de gönüllü olarak yazılackmış, ben de gönüllü olarak çıktım. Bize yeni elbiseler verdiler ve moral olsun diye çarşı izni verdiler. Trenle İzmir'e indik Seferihisar'da dört ay eğitim aldık. Bölük komutanı İsmail Korkmaz vardı, o gelirdi bizim eğitimler için. Yattığımızla kalktığımız bir olurdu, dört ay boyunca çok sıkı bir eğitim geçirdik Amerikan silahlarını öğreniyorduk.(Gazimiz bunları anlatırken gözyaşlarını tutamadı.) Biz asıl harbi orada eğitimde yaşadık." demiştir.*

Kore'ye gidecek erlerden gönüllü ve kura usulü dışında bazı bölükler tam kadro tugaya alınmıştır. Tam kadro tugaya alınan bölüklerde vatani görevini yapmakta olan üçüncü kafileden Gazi Hüseyin Gürler:²² "*İzmir Bergama'da askerlik yapıyorduk üsteğmenimiz geldi. Silahları bırakın Kore'ye gidiyoruz dedi. Üç bölük arasında kura çekilmiş bizim bölük çıkmış kurada. Gurur duyduk bu durumdan. Seferihisar'da üç ay eğitim gördük İzmir Alsancak'tan gemiye bindik ve otuz günde Pusan'a vardık. Alay komutanımız Sırrı Acar'dı. Bölük komutanımız Cemil Sözdinler idi." diyerek bu konudaki hislerini dile getirmiştir.*

²⁰ Ercan Haytaoğlu, "**Kore Savaşı ve Denizli Kore Şehitleri ile Gazileri**" Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi dergisi yıl:2002(1) Sayı:11 s. 88.

²¹ Kemal Gök: 1931 Milas doğumlu. Şu an Milas Kazıklı Köyü'nde ikamet etmekte olup halen sağdır. Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:11.00' de yapılmıştır.

²² Hüseyin Gürler: 1930 Milas doğumlu. Şu an Milas Pinar Köyü'nde ikamet etmekte olup halen sağdır. Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:13.00' de yapılmıştır.

Yine bulunduğu bölük tam kadro Kore Türk Tugayı'na katılacak olan üçüncü kafileden Gazi Halil İbrahim Emekli:²³ *"Ben İzmir Bergama'da askerlik yapıyordum, bize alay olarak İstanbul'a gidiyorsunuz, dediler ama öğrendik ki Kore'ye gidiyormuşuz. İzmir Seferihisar'a geldik. Üç ay eğitim gördük. İzmir Alsancak'tan gemiye bindik hareket ettik. On sekiz gün hiç kara parçası görmedik. Güneş sudan doğup suya batıyordu. Gemi o kadar büyüktü ki deniz bu gemiyi etkilemez diyordum, o kadar büyüktü. O zamanlarda NATO'ya girmek için savaşa katıldık."* demiştir.

Türk Tugayı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı komutasında 19-20 Eylül 1950 günü Ankara Etimesgut'tan İskenderun'a 259 subay, 18 askeri memur, 4 sivil memur, 395 astsubay, 4414 er, toplam 5090 kişiyle hareket etmiştir.²⁴ Bu kuvvete mensup ilk birlikler, 18 Ekim 1950'de Pusan limanından Kore'ye ayak basmışlardır.²⁵

Türk Tugayı'nı Kore'ye taşıyan gemi şu güzergâhı kullanmıştır: Süveyş Kanalı-Kızıldeniz-Mendep Boğazı- Seylan adasının merkezi- Colombo-Singapur- Filipinler ve Formosa adasını deniz yoluyla izleyerek Pusan Limanı'na ulaşmışlardır. Gazi Süleyman Bozyer'in²⁶ Kore'ye ilk ayak bastıkları yer ve gördükleri manzara karşısındaki düşünceleri ise şöyledir: *"Bir hafta Ankara'da eğitim gördükten sonra İskenderun'a gittik, bir hafta da İskenderun'da kaldık. Bizi almak için büyük bir gemi geldi. Gemilere bindik ve yolculuğa başladık. Gemide Amerikalılar, Yunanlılar ve Fransız askerleri vardı. Yirmi dokuz günde Pusan Limanı'na indik. Pusan şehrinde içler acısı bir manzara vardı. Şehir yıkık dökük kadınlar, yaşlılar ve çocuklar perişan haldelerdi. Onları öyle görmek beni çok üzdü. Pusan şehri yakılmış yıkılmış, kadınlar çocuklar aç... Yemeklerimizi olduğu kadarıyla onlarla paylaştık gençler hep cepheye gitmişti geriye kalanlar açtı ve biz yemek verince çok sevinirlerdi."*

²³ Halil İbrahim Emekli: 1930 Milas doğumlu. Şu an Milas'ta ikamet etmekte olup halen sağdır. Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:14.00' de yapılmıştır.

²⁴ Adil Işık, **Kore Savaşı'nda Türk Ordusu'nun Lojistik Desteği**, s. 47.

²⁵ Harun Bodur,, **Kronolojik 20.Yüzyıl Siyasi Tarihi**, s. 467.

²⁶ Süleyman Bozyer: Gazi ile röportaj 05.02.2013 tarihinde, Muğla-Milas Muharip Gaziler Derneği'nde, saat:10.00'da yapılmıştır.

Kore'ye ilk ayak basanlardan biri olan birinci kafileden Gazi Mustafa Ali Alparıslan²⁷ ise Kore yolculuğu ve Kore ile ilgili ilk izlenimlerini şöyle dile getirmiştir: "*Bergama alayında çavuş talimindeydim. Beni Kore'ye yazdılar. Ankara Etimesgut'ta talim gördük. İskenderun'dan gemiye bindik yirmi sekiz gün sonra Pusan Limanı'na indik. Kore halkı bizi alkışlarla karşıladı. Geldiğimize çok memnun olmuşlardı. İlk kafileden Topçu Er Hasan Gökdağ*"²⁸ Kore'ye ayak bastığı anda halkın izlenimlerini şu şekilde dile getirmiştir: "*Bizi Pusan'da Koreli çocuklar Türk bayraklarıyla karşıladılar. Çok gurur duydum o anda.*"

Türk askerlerini ellerinde Kore, Türk ve Birleşmiş Milletler bayrakları olan öğrenciler karşılamışlar ve Türk Tugayı Amerikan Dokuzuncu Kolordusu'nun ihtiyatına alınmıştır.²⁹ Güney Kore'deki kuvvetlerin komutanı olan Mac Arthur Türk Tugayı'na "North Star" yani "Şimal Yıldızı" kod adını vermiştir.³⁰

2-Türk Tugayının Kore'deki Muharebeleri

2.1.Kunuri Muharebeleri

Bu muharebe oyalama, çemberi yarma, kurtulma ve imha muharebesidir. Bu muharebe de Türk Tugayı Birleşmiş Milletler askerlerinin kuşatılmasını önlemiştir. Pusan Limanına inen askerler kamyonlarla istasyonlara buradan da trenlerle Taegu'ya sevk edilmişlerdir.³¹Türk Tugayı yirmi gün Teagu'da kaldıktan sonra Mac Arthur karargahından tugaylarına gelen bir emirle Türk Tugayı'nın Sekizinci Amerikan Ordusu Komutanlığına bağlandığı Seul'un Munsan bölgesinin emniyeti ve düşman birliklerini arama görevi ile 10 Kasım 1950'de kuzeye hareket edileceği tugayın 25. Amerikan Tugay Komutanlığı emrine gireceği bildirilmiştir.³²Tugay 10 Kasım 1950 sabahı Teagu'dan

²⁷ Mustafa Ali Alparıslan:01.03.1929 Milas doğumlu. şu an Milas'ta ikamet etmekte olup halen sağdır. Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:16.00' da yapılmıştır.

²⁸ Hasan Gökdağ:15.05.1929 Milas doğumlu. şu an Milas Sarıkaya Köyü'ne bağlı Gökseki Mahallesi'nde ikamet etmekte olup halen sağdır. Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:15.00' de yapılmıştır.

Bkz. Ekler: **1, 2, 3 ve 4.**

²⁹ Ali Denizli, **Kore Kahramanı Şehit BNB. Lütfi Bülgin Hayatı ve Kahramanlığı**, Berikan Yayınevi, Ankara 2010,s.95,97.

³⁰ Adnan Üzmez, **İkinci Dünya Savaşı'ndan Sonra Gelişen Olayların Işığında Kore Savaşı Ve Türkiye**, s. 134.

³¹ Ercan Haytaoğlu, "**Kore Savaşı ve Denizli Kore Şehitleri ile Gazileri**", s. 90.

³² Ali Denizli, **Kore Kahramanı Şehit BNB. Lütfi Bülgin Hayatı ve Kahramanlığı**, s. 99.

harekete başlayarak Teajon-Chochiwon-Suwon-Seoul karayolu ile hareket ederek Chongdan bölgesine nakledilmişlerdir.³³Tugay burada 25. Amerikan Tümeni'nin emrine girmiştir.³⁴25. Tümen Komutanlığı'nın emri ile tugay İmjın nehriyle Kaesong'dan kuzeye giden bölgeyi taramak ve buradaki çetelere karşı önlem almakla görevlendirilmiştir.³⁵19 Kasım'a kadar bu çetelerin faaliyetlerine engel olmaya çalışan tugay bu sırada yakalanan çete üyelerini Amerikalılara teslim etmiştir. Dokuzuncu Amerikan Kolordusu ise Sekizinci Ordu'nun yakında yapacağı genel taarruza hazırlanmaktadır. Bundan dolayı tümen Pyongyang'a 48 kilometre uzaklıktaki Sucnchon Bölgesinde toplanmaya başlamıştır.³⁶ Tugay, 20 Kasım 1950'de Chongdan'dan, Pyongyang'ın 75 kilometre kuzeyindeki Kunuri bölgesine gitmek için yola çıkmıştır.³⁷Tugay'ın motorlu birlikleri 23 Kasım'da, yaya birlikler ise 24–25–26 Kasım'da Kunuri'ye varmışlardır.

25–26 Kasım gecesini Çin orduları sınırı geçerek saldırmışlar ve Türk Tugayı kuşatılmıştır. Tugay taktik bütünlüğünü kaybetmiş ve pek çok zayıat vermiştir ancak Mehmetçikler kuşatıldıkları çemberi yarmayı ve kurtulmayı başarmışlardır. 26–30 Kasım arasındaki muharebelere Türk Tugayı “Kunuri Muharebesi” adını vermiştir. Bu muharebenin içinde Wawon Muharebesi- 28 Kasım 1950, Simnim-ni Muharebesi- 28–29 Kasım 1950, Kaecheon Muharebesi ve 29/30 Kasım 1950 muharebeleri de bulunmaktadır.³⁸ Türk Tugayı 28 ve 29 Kasım'da Wavon, Simnim-ni, ve Keachon Muharebeleri ile Çinlileri iki gün oyalamış³⁹ ve Birleşmiş Milletler'in sağ kanadını oluşturan Güney Kore Kolordu cephesinin yarılmasıyla oluşan boşluğu doldurmakla görevlendirilen Türk Ordusu'nun bu muharebeleri 25 Kasım'da başlayıp 1 Aralık gününe kadar devam eden Kore'de yaşanan en çetin muharebelerden biri olmuştur.⁴⁰

Türk Tugayı bu muharebelerde sayıca kendinden kat kat üstün Çin tümenini bozguna uğratmıştı. Ellerinde cephane kalmayan ve düşman tarafından çevrildiğinden ikmal yapamayan Türk Tugayı eksi 15-20 derecede ellerinde

³³ Bülent Ruscuklu, **Kore Savaşı(Unutulan Savaş) ve Gazi Faruk Pekerol'un Anıları** Alfa Yayınları, İstanbul 2005, s. 19.

³⁴ Ali Denizli, **Kore Kahramanı Şehit BNB. Lütfi Bülgin Hayatı ve Kahramanlığı**, s. 101.

³⁵ Cem Fakir, **Şimal Yıldızı Son Kore Gazileri**, s. 53.

³⁶ Bülent Ruscuklu, **Kore Savaşı(Unutulan Savaş) ve Gazi Faruk Pekerol'un Anıları**, s. 19.

³⁷ Ercan Haytaoğlu, **"Kore Savaşı ve Denizli Kore Şehitleri ile Gazileri**, s.92

³⁸ Bülent Ruscuklu, **Kore Savaşı(Unutulan Savaş) ve Gazi Faruk Pekerol'un Anıları**, s. 23.

³⁹ Cem Fakir, **Şimal Yıldızı Son Kore Gazileri**, s. 72.

⁴⁰ Ali Denizli, **Kore Kahramanı Şehit BNB. Lütfi Bülgin Hayatı ve Kahramanlığı**, s.138

süngülerle çarpışarak dönüş yolunu açmışlardır.⁴¹ Türk Tugayı Çin kuvvetlerini oyalayarak Amerikan kuvvetlerini yok olmaktan kurtarmıştır. Türk ve Dünya basını günlerce kahraman Mehmetçiklerimizin bu zaferinden söz etmişlerdir.⁴²

İlk kafilе olarak Kore'ye katılan Türk askerlerinin en çetin muharebesi olan Kunuri'de savaşan Gazi Mustafa Ali Alparşlan⁴³ Kunuri Savaşı'nı ve Amerikan kuvvetlerini yok olmaktan nasıl kurtardıklarını ise şöyle anlatmaktadır: " *Pusan dışındaki çadırılı karargâha yerleştik orada yirmi gün kaldık ve kuzeye hareket ettik. Kaesong şehrine oradan da Tegu' ya geldik. Burada biraz kaldık daha sonra 9. kolordunun ihtiyatı olarak Kunuri Savaşı'na katıldık. Ben takım çavuşuydum. Sağa sola mevzi aldık. Bir gece yanımızdan Çin askerleri geçiyordu, onların keşif kolları bizim içimizden geçiyormuş. Biz bu askerlerin kim olduğunu sorduğumuzda, bize onların Kore alayından, bize yardımcı olacak askerler olduğunu söylüyorlardı. Sonradan öğrendik ki Çin keşif koluymuş onlar. Kunuri'de düşman keşif kolları etrafımızı sardığı için bir tepeye tırmandık. Yeri geldi arkadaşlarımın çantalarını taşıdım, muharebeler bizi çok yorgun düşürüyordu. Tepede işittik ki bizim keşif kolumuz düşman karargâhına varmış, orayı bizim karargâhımız sanmışlar. Birçoğu esir düştü. Biz tekrar dağı sardık ancak sonra bize çekil emri verildi. Geri çekildik ve bir dağın başına çıktık Simnim-ni kasabasının üstünde mevzilendik. Tam mevzilere yerleşmeden gördüm ki yoldan Çinli askerler geçiyor; bizi takip ediyorlardı. Ateş ettik ama nereye gideceğimizi bilemedik. Önümüzde köy vardı. Mevziye girdik, bende makineli tabanca vardı. Arkadaşlar köye indiler, ben de orda düşman var diye gitmek istemedim. Oradan çıkabilmem için düşmanın yanından geçmem gerekiyordu ama ya düşman ölmediyse, dedim. Sağa döndüm ve komutanım Naci Gökçe'ye sordum:*

-Şu karşı tepede ikinci bölük var, bilginiz var mı?

-Evet var, dedi.

-Benim bölükten on beş-yirmi kişi çavuşum bizi kurtar dediler şu karşıda ikinci bölük var oraya gidelim beni takip edin, dedim.

Aşağıya atladım, ikinci bölüğe koştuk ve ikinci bölüğün olduğu tepeye vardık.

-Ateş etmeyin biziz, dedik. Yoksa düşman sanıp ateş ederlerdi.

⁴¹ Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, Türk Askeri Büyükleri ve Zaferleri Seri no: 17 Genel Kurmay Basımevi, Ankara 1989, s. 17.

⁴² Cem Fakir, **Şimal Yıldızı Son Kore Gazileri**, s.74.

⁴³ Mustafa Ali Alparşlan: Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:16.00' da yapılmıştır.

Onların mevzilerinde biz de başladık ateşe. Bölük komutanına haber vermek için yukarı doğru çıktım, ama bir de baktım ki ikinci bölük komutanı yaralanmış, tekrar mevziye döndüm; ancak kurşunlar arkamızdan geliyordu. Meğer ağaçların başına çıkmışlar, oradan ateş ediyorlar bize. Çekilme emri verildi. Evvela yaralılar sonra diğerleri çekilecek, dediler. Düşman bizi çembere almıştı, biz orada yalnız kalmıştık. Yaralılarımızı bile alamadık. Akşam bir de baktık ki bizim ayrıldığımız tepeden bize ateş ediyorlar. Bir dere vardı, kurtulmak için karşıya geçmemiz lazımdı. Benden önce dereye atlayanlar vurulup öliyordu, makineli silahlarla ateş ediyordu düşman. Ben de makineli tüfek sesi kesilince koştum. Onlar cephanesini yenilerken karşıya geçtim. Simnim-ni kasabasında sağ kalanlarla beraber toplandık. Herkes oradaydı, kamyonlara bindik, üç kilometre gitmeden araçlardan indik çünkü ateş altına alınmıştık. Ateş sahasının en tehlikesiz yeri olan köprü altı vardı. Ben de o köprüünün altından gittim. Orada toplanan Türk birlikleri ateş yüzünden ikiye ayrılmıştı; benim bulunduğum birlik sola, diğer birlik sağa ayrıldı. Sağa ayrılan birlik Amerikan ikinci tümenini de kurtardı. İkinci tümen gitmeseydi tamamı imha olacaktı. Kunuri cehennem gibiydi. Biz tam kurtulduk, derken düşman sarıyordu bizi, biz kurtulduk derken tekrar sarılıyorduk. Ama sağ salim ülkeme döndüm. Orada bulunduğum için de çok gururluyum."

Türk askerinin haritada iki çapraz çizgile kapatılıp imha olmuştur gözüyle bakılırken süngülerle boğaz boğaza çarpışarak Kunuri Muharebeleri'nde üstün başarı gösterdikleri nazar-ı dikkatten kaçmamıştır ve bu başarılarıyla Sekizinci Ordu'nun imhasını önlemişlerdir. Cephede yaşanan kanlı çatışmalarla ilgili Gazi Topçu Er Hasan Gökdağ:⁴⁴ “Kunuri 'ye ilk kafilenin takviye kuvveti olarak ilk kafilenin gidişinden 45 gün sonra gemilerle İskenderun 'dan Kore 'ye hareket ettik. Kunuri 'de ilk kafile çok zayıf vermişti. Biz takviye olarak gittik. Kunuri cephesinde topçu taburunun yanında makineli tüfek verdiler. Çok sert muharebe yaşadık, hava çok soğuktu; yağmurda, soğukta gece ilerliyor, gündüz çarpışıyorduk. Sürekli yer değiştiriyorduk. Keşif kollarımız çok zayıf veriyordu, beş kişi gidip bir kişi dönen keşif kollarımız da olmuştu. Keşif kollarımız mayından dolayı çok şehit verdi. Hiç unutmam 23 Nisan 1950 tarihinde keşfe çıkan birliğimiz baskına uğradı ve gidenlerden sadece biri geri döndü. Diğerleri şehit düştü. Savaşta keşif kolu çok önemlidir; çünkü

⁴⁴ Hasan Gökdağ: Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:15.00' de yapılmıştır.

keşifçilerin söylediklerine göre düşmana topçular ve makineli tüfek başındakiler ateş açardı. Cephede iki-üç günde bir yer değiştiriyorduk. Sürekli düşman hattında havan ateşine maruz kalıyorduk. Cephede bize düşen çatışmalara girdikten sonra cephe gerisine istirahata gidiyorduk. Bir sene Kore'de kaldıktan sonra Pusan'dan gemilere bindik ve İzmir'e indik. Savaşa katıldığımda evli ve iki çocuk babasıydım. Kore Savaşı'nda bulunduğum süre içerisinde ailemle hiç haberleşemedim. Memleketime varınca halk beni alkışlarla, silah atarak karşıladı. Çok mutlu oldum." demiştir.

Yine Kunuri Cephesinde savaşıyan Gazi Mehmet Karakuş⁴⁵ bu muharebede yaşananlarla ilgili şunları söylemiştir: *"Birleşmiş Milletler Çinlileri denize dökceğiz diye savaşa başladılar. Ancak Çin ordularının sayısı oldukça fazlaydı. Kunuri Muharebeleri'nde hep tepeleri ele geçirme ve teperlerin elden çıkması durumu vardı. Tepeleri bir gün biz alıyorduk bir gün Kuzey Koreliler... Bu muharebeler sırasında yara aldım ve beni Tokyo'ya gönderdiler. Tedavim tamamlandı ve Seul'a döndüm. Orda tekrar yara aldım ve ülkeme geri döndüm. Ailem benim öldüğümü sanyormuş. Herhalde benden önce ülkeye dönen kafilden yaralandığımı duydular. Haber almayınca da öldüğümü düşünmüşler. Ben köyüme döndüğümde önce inanamadılar beni gördüklerine, sonra ailemde bir bayram sevinci oluştu hem çok şaşırmışlar hem de çok sevinmişlerdi."*

Bunların sonucunda ise Dünya Kore Savaşı'ndaki Kunuri Muharebeleri'nde görev alan Türk askerlerinin gösterdikleri üstün başarılarından büyük bir övgü ile söz etmiştir.⁴⁶Öyle ki gazete ve haberlerde en iyi savaşıyan birlik kıyaslaması yapılırken, Türkler başarı kıstası olarak değerlendirilmişlerdir.

2.2. Kumyang-ni Muharebeleri

23 Ocak 1951'de Amerikan 25. Tümeni'nden gelen bir emirle Türk ordusu tekrar savaş alanına gönderilmiştir. Burada yapılan muharebeler ise Kumyang-ni Muharebeleri adını almış ve bu muharebe Türk Tugayı'nın Kore'deki en önemli taarruzu olmuştur. Sekizinci Ordu komutanı General Ridgway düşmanı yıpratmak ve inisiyatifi ele geçirmek için taarruz planları yapmaktadır. İçinde Türk Tugayı'nın da bulunduğu bu muharebelerde ise Türk

⁴⁵ Mehmet Karakuş: 1929 Milas doğumlu. Şu an Milas Kırcağız Köyü'nde ikamet etmekte olup halen sağdır. Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:17.00' de yapılmıştır.

⁴⁶ Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, s. 16.

Tugayı'na Songjonni, Osan-ni hattında kuzeye yıpratıcı taarruz yapması uygun görülmüştür. Hedef ise Kumyang-ni kasabasını ele geçirmektir.⁴⁷ 156 rakımlı tepeyi alma girişimleri sırasında Çinli bir askerden Kunuri bölgesinde şehit edilen bir Türk çavuşa ait not defteri ortaya çıkmıştır. Bu da Türk ordusunun savaş azmini bir kat daha arttırmıştır. Çünkü şehitlerin kanı yerde kalmayacaktır. Türk ordusu 1734 Çin askerini süngü ile etkisiz hale getirmiştir.⁴⁸ Bu muharebe Kore Savaşı'nın kaderini belirlemiştir. Çinliler yürüttükleri saldırı da ilk kez yenilgiye uğramıştır. Türk Tugayı Kumyang-ni de büyük bir başarı kazanmıştır. Amerikan Sekizinci Ordu Komutanı'nın teklifi ve ABD başkanının onayı ile Türk Tugayı'na "Mümtaz Birlik Nişanı" verilmiştir.

Birleşmiş Milletler Kuvvetleri'nin başlattıkları yıpratıcı taarruzları üç ay boyunca sürdürmüştür. Askerler altı aydır cephede olduklarından oldukça yorgun ve bitap düşmüşlerdir. İki tarafın savunma hatları birbirine çok yakındır. Birleşmiş Milletler iki savunma hattı arasındaki alanı muharebe ileri karakolları ile tutarak keşif üssü haline getirmiştir. Ancak savunma mevzileri birbirine çok yakın olduğundan mevzilerdeki hareket düşman tarafından görülebilmektedir. Özellikle 1052 rakımlı Kum Kale de düşman mevziisi ile arada 25 metre mesafe bulunmaktadır. Bu tepenin bir tarafı Çinlilerin bir tarafı Türklerin elindedir.⁴⁹ Ancak düşman bu tepeden kolay kolay vazgeçmemiş ve bir taarruz planladıkları haberi alınmıştır. Bu sebepten 5 Haziran 1952'de Tugay Komutanı ve Tugay Komutanı Yardımcısı Albay Nuri Pamir mevzileri teftişe gitmiştir. Albay Nuri Pamir Kum Kale'yi teftişi sırasında düşman tarafından atılan havan mermisi parçasının isabet etmesi ile şehit olmuştur.⁵⁰

İkinci kafilenden Gazi Süleyman Bozyer⁵¹ bu cephede yaşananlarla ilgili: *"Düşman hattı ile bizim aramızdaki hat arasındaki alanda ileri karakollar vardı. Kum Kale isimli tepeye gittik tepede kar vardı ama çatışma o kadar şiddetliydi ki sabaha kadar oradaki karlar erimişti. Tepe yine el değiştirmişti. Bir ay cephe gerisinde istirahatta kaldıktan sonra tekrar cepheye döndük. Cephede düşman da biz de mevzilerden dışarı kafamızı çıkaramıyorduk. İki tarafın da savunma hatları birbirine çok yakındı. Düşmanın konuşmalarını duyabiliyorduk, o kadar yakındık. Mevzilerdeki görüşü sağlayan delikleri*

⁴⁷ Nazım Dündar Sayılan **Kore Harbinde Türklerle**, M.E. B. Ankara,2003, s. 103.

⁴⁸ Ali Denizli, **Kore Kahramanı Şehit BNB. Lütfi Bülgin Hayatı ve Kahramanlığı**, s. 147.

⁴⁹ Cem Fakir, **Şimal Yıldızı Son Kore Gazileri**, s. 101-111.

⁵⁰ Nazım Dündar Sayılan **Kore Harbinde Türklerle**, s. 391.

⁵¹ Süleyman Bozyer: Gazi ile röportaj 05.02.2013 tarihinde, Muğla-Milas Muharip Gaziler Derneği'nde, saat:10.00'da yapılmıştır.

geceleeri kapatıyorduk. Bizim albayımız Nuri Pamir vardı. O Kum Kale'de şehit oldu. Başına bir havan mermisi parçası isabet etmişti. Altıncı bölüğün yüzbaşısı da orada şehit oldu, çok kanlı bir tepeydi." demiştir.

2.3.Vegas-Karson ve Elko Muharebeleri

Komünist Çin ve Birleşmiş Milletler Keasong Kasabası'nda mütareke görüşmelerinin yapılmasına karar verdi. Ancak Çinliler ve Kuzey Koreliler bu görüşmelerde ellerini kuvvetlendirmek için mayıs ayında son bir saldırı başlatmışlardı. Bu sırada Kore'de Üçüncü Türk Tugayı bulunuyordu ve bu muharebeler Üçüncü Türk Tugayı'nın en zorlu muharebeleri olmuştur. Türk birlikleri asıl savunma mevzilerini ve bu bölgede bulunan Amerikalıların kendi isimlerini verdikleri muharebe ileri karakollarını devralmışlardır ki bunlar; Küçük Vegas, Büyük Vegas, Doğu Berlin, Batı Berlin, Eva, Elko, ve Karson'dur.⁵² Esir ifadeleri ve telsiz konuşmalarından anlaşıldığına göre düşman taarruzu Türk Tugayı mevzileri istikametine yöneltecekti.⁵³ 28 Mayıs 1953 akşamı düşman orduları Vegas isimli karakolu sis perdesi altına almışlardır. Muharebe boyunca bu gibi taktiklerle karşılaşıldığından düşmanın sis perdesi arkasından harekete geçeceği biliniyordu ve hemen sis perdesinin gerisi ateşe alındı ancak düşman buna rağmen taarruza kalktı. Düşman sel gibi devamlı takviye alarak ilerliyordu işte burada Türk askerleri üstün savaş yetenekleri süngü hücumları ile ağır kayıplar verseler dahi kendilerine verilen ne olursa olsun geri çekilmek yok emrine sonuna kadar itaat etmiş ve cesaretle savaşmıştır.

Gazi Kemal Gök⁵⁴ Vegas Muharebeleri ile ilgili anılarını şu şekilde dile getirdi: *"Pusan şehrine indik. Vegas İleri Muharebe Karakol Cephesi'ne gönderdiler bizi, çok kanlı çatışmalar oldu burada. Bir sabah, bu son cephemiz dayanın, dedi komutanımız. Biz de onun emirlerine uyduk. Vegas muharebe ileri karakolunda düşmanla aramızda bir tepe vardı buralardaki birlikler sürekli yer değiştiriyordu. Düşman sabah taarruza kalktı geri püskürttü tekrar taarruza kalktı. Şöyle karşıya doğru bir bakayım, dedim; etraf sislenmiş, her yer sis... Düşmanı göremiyoruz, görüşümüz kapandı. Düşman taarruza kalktı, biz de yemek yiyecektik. Ne yemek yiyebildik ne su içebildik. Düşman tarafında sis*

⁵² Cem Fakir, **Şimal Yıldız Son Kore Gazileri**, s. 119.

⁵³ Nazım Dündar Sayılan **Kore Harbinde Türklerle**, s. 435.

⁵⁴ Kemal Gök: Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:11.00' de yapılmıştır.

olduğundan biz onları göremiyoruz ama onlar bizi görebiliyordu. Vegas'ı almamız gerekiyordu ama Çinliler çok kalabalıktı. Sisin arkasından geldikçe geliyorlardı, biz ateş açıyorduk, ölüyorlardı, ölenlerin yerine yenileri taarruza kalkıyordu. Düşman bizim kat kat üstümüzde bir sayıdaydı. Ben makineli tüfek kullanıyordum. Birçoğumuzun cephanesi bitti. Komutanımıza: 'Cephanemiz bitti!' dedik. Komutanımız: 'Cephaneniz bittiyse süngünüz de mi yok? Süngü takın, bu son cephe. Bunu vermemeliyiz, savaşın kaderi buna bağlı!' dedi. Bu sefer boğaz boğaza süngü savaşına girdik. Allah'ın izniyle görevimizi tamamladık geri çekil emri geldi cephe gerisine çekildik."

Bariş görüşmeleri devam ederken iki tarafın askerleri de savaşın verdiği ezici yorgunluğa teslim olmaya başlamıştı. Düşman askerleri gruplar halinde teslim olmaya başlamışlardı: Çünkü açlığa dayanamıyorlardı. Bir diğer Gazi Halil İbrahim Emekli⁵⁵ ise bu husus ile ilgili şunları söylemiştir: "*Vegas Muharebeleri sırasında ben telsiz ve telefondan sorumluydum. Ben mevzideydim savaşta taarruz halinde değildim. Mevzideyken altı Çinli asker teslim oldu onları karargâha götürdük, karınları açtı çorba içirdik karınlarını doyurduk ve sonra esir kampına teslim ettik. Üç ay cephede üç ay istirahatta kaldık. "*

Tugayımıza hep iki alaylık savunma mevzileri verilmiştir.⁵⁶Görüldüğü üzere düşmanın asıl hedefi Birleşmiş Milletler'in moral kaynağı olan Türkleri etkisiz hale getirmektir. Çünkü her nereye gitseler onları hezimete uğratan yine Türkler oluyordu. On altı saat aralıksız süren boğuşmalardan sonra Büyük Vegas dokuz kez el değiştirmişti. Ancak sonunda Vegas Mehmetçiğin elindeydi. Düşman tüm çabalarına rağmen Küçük Vegas ve Elko'ya girememişti.⁵⁷İstihkâm bölük Komutanı Yüzbaşı Şinasi Sükan'ın emriyle Elko ve Karsan'da bulunan düşmana hücum edilmiş ve düşman geri püskürtülmüştür. Vegas Muharebeleri sonrasında Türk Tugayı ikisi subay, üçü astsubay olmak üzere 151 askerini şehit vermiştir. Mehmetçiklerimiz tüm dünyada yankı bulan başarılarla imza atmış ve Kore'de savaşın gidişatını tam dört kez değiştirmişlerdir. Vegas'tan sonra ise Türk Tugayı ikinci kez üstün birlik

⁵⁵ Halil İbrahim Emekli: Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:14.00' de yapılmıştır.

⁵⁶ Ali Denizli, **Kore Kahramanı Şehit BNB. Lütfi Bülgin Hayatı ve Kahramanlığı**, s. 235.

⁵⁷ Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, s. 127.

madalyası ile onurlandırılmıştır. Türk Tugayı'nın bu başarısı Panmunjom'da ateşkes antlaşmasının imzalanmasında büyük rol oynamıştır.⁵⁸

Gazi Hüseyin Akar⁵⁹ bir imzalandı bir imzalanmadı denilen ateşkes antlaşması ve Vegas Muharebelerinde yaşadıkları ile ilgili şunları dile getirmiştir: "*Pusan Limanı'na indikten sonra bambaşka manzarayla karşılaştık. O sıralarda Vegas Muharebeleri vardı. Vegas Muharebeleri çok çetin geçiyordu düşmanla aramızda 100 metre mesafe vardı yaklaşıyorduk, sonra geri çekiliyorduk. 125 rakımlı tepede keşif kolundaydık, düşman sabaha kadar bizi havan ateşine tuttu. Çok yakın mevzilerde savaştığımızdan ölüm kaçınılmaz gibiydi. Sağ geleceğimiz hiç aklımıza gelmiyordu. Birinci ve ikinci tabur olduğu gibi orada şehit düşmüş bir tek bizim tabur üçüncü taburdu biz o kadar zayıat vermedik. Vegasta iken çekilme emri geldi. Araçlara bindik, sabah olmak üzereydi. Yoldayken bir emir daha geldi; geri dönüyoruz, diye. Hava kararmadan biz yine cephelere yerleştik. Sonradan öğrendik ki müzakere oluyor diye geri çekilmişiz, anlaşmaya varılamayınca geri dönmüşüz. Barış imzalandıktan sonra bir ay cephe gerisinde kaldık, hemen dönmedik. Bir ay sonunda ise İnchon Limanı'ndan gemiye bindik ve İzmir'e indik."*

3- Ateşkes, Türk Askerlerinin Türkiye'ye Dönüşü ve Türkiye'nin NATO Üyeliği

Kore'deki silahlı çatışmaları sona erdiren ateşkes antlaşması 27 Temmuz 1953'te Panmunjom'da imzalanmıştır. Ateşkes imzalandığı sırada Dördüncü Türk Tugayı'nın bir bölümü Kore topraklarına ayak basmış bir bölümü ise ateşkes haberini yolda almıştır.

Ateşkes antlaşmasından sonra da Türkiye Kore'ye asker göndermeye devam etmiştir. Son olarak sembolik olarak adada bulunan manga 1971 yılında geri çağırılmıştır. Kore Savaşı soğuk savaş dönemindeki sıcak çatışma olarak tarihe geçmiştir.⁶⁰ Üç yıl süren savaş sonunda Türk Tugayı 937 şehit vermiş, 2.068 de yaralı ile kendi topraklarına geri dönmüştür.⁶¹

Kore'de Türk askeri Türk Milleti'nin savaş değerini belirgin bir şekilde ispat ettiği için Türkiye'nin NATO üyeliğine yapılan itirazlarda bertaraf

⁵⁸ Ali Denizli, **Kore Kahramanı Şehit BNB. Lütfi Bülgin Hayatı ve Kahramanlığı**, s. 239.

⁵⁹ Hüseyin Akar: 1932 Milas doğumlu. Şu an Milas Kuzyaka Köyü'nde ikamet etmekte olup halen sağdır. Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:09.00' da yapılmıştır.

⁶⁰ Cem Fakir, **Şimal Yıldızı Son Kore Gazileri**, s. 131.

⁶¹ Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, s. 134.

edilmiştir. Görülmüştür ki, Türkiye'nin NATO'ya katılması ancak bir kazanç teşkil edecektir. Bu sebeple 1951 Eylülünde Ottawa'da toplanan NATO Bakanlar Konseyi, 21 Eylül 1951 de yayınladığı bildiriye Türkiye ile Yunanistan'ı da NATO'ya katılmaya davet etmeye karar verdiğini açıklamıştır. Buna istinaden de Türkiye Büyük Millet Meclisi de 19 Şubat 1952'de Türkiye'nin NATO'ya katılmasına karar vermiştir.⁶² Türkiye böylelikle yıllardır katılmak için çabaladığı ve her başvurusu geri çevrilmiş olan NATO'ya Kore Savaşı'na katılarak üye olmuştur.

Sonuç

Asya'da büyük öneme sahip Kore yarımadası, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Amerika ve Rusya'nın ilgi odağı haline gelmiştir. Kore Savaşı bu iki büyük güç için kaçınılmaz hale gelmiş ve savaş başlamıştır. Türk Hükümeti NATO üyeliği için Kore Savaşı'na dâhil olmuştur. Çalışmada, geçen bu süreç Türk gazilerinin anlattıkları anılar ışığında açıklanmaya çalışılmıştır.

Gazi Kemal Gök'ün anılarından; Kore Savaşı ile ilgili gelişmelerin çok ani olduğu, eratın Kore'ye sevk edileceğini veya kendilerinin savaş katılıp katılmayacaklarını son anda öğrendikleri ortaya çıkmıştır. Yine Gazi Süleyman Bozyer'in anılarından; Kore Savaşı'na birçok askerin gönüllü olarak katıldığı, bir kısmının da kura ile bölgeye sevk edildiği görülmüştür. Kore'ye gidecek askerlerin eğitim süreci ise Gazi Kemal Gök'ün ifade ettiği gibi çok sıkı ve yoğun geçmiştir. Ankara Etimesgut'ta yapılan eğitim çok zorlu geçmiştir: Çünkü Türk askeri tatbikata değil savaşa gitmektedir. Türk Hükümeti'nin ve Türk ordusunun bu işe verdiği ciddiyet ve önem ortadadır.

Gazi Süleyman Bozyer'in belirttiğine göre; Kore'ye sadece Türk askeri sevk edilmemiştir. Türk askerlerini İskenderun'dan Pusan Limanı'na taşıyan gemide Yunan, Fransız ve Amerikan askerleri de bulunmaktadır. Bu savaş tüm NATO üyelerini harekete geçirmiştir.

⁶² Fahir Armaoğlu, **20.Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1995**, s. 520.

Varşova Paktı; NATO'nun kurulmasından altı yıl sonra 14 Mayıs 1955,Sovyetler Birliği Varşova Paktı'nı oluşturdu. Bu devletin yanında Çekoslovakya, Bulgaristan, Macaristan, Polonya, Romanya, Doğu Almanya ve Arnavutluk(1968 yılında üyelikten çekildi)bu ortak savunma örgütünün üyesi oldular. Ayrıntı için bakınız; Oral Sander, **Siyasi Tarih 1918 – 1994**, s.244. Böylece İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonra Sovyetler Birliği'nin liderliğinde politik, ideolojik, ekonomik ve askeri yönden bir “Doğu Bloğu” meydana gelmiş oldu. Ayrıntı için bakınız; Harun Bodur, **Kronolojik 20.Yüzyıl Siyasi Tarihi**, s. 496.

Ayrıca gazilerin anılarında; Türk askerlerinden birçoğunun uzun deniz yolculuğuyla ilk defa karşılaştıkları ve duruma alışamadıkları ortaya çıkmıştır. Yabancı topraklarda savaşa gitmenin verdiği endişenin yanı sıra, bir de askerlerin alışkın olmadığı uzun deniz yolculuğunun eklenmesi Türk askerinin motivasyonunu etkilemiştir.

Gazilerin anlattıklarından yola çıkarak yapılan değerlendirmede, Kore Savaşı'nda en büyük sorunun iletişim olduğu görülmüştür. Özellikle Türk askerleri, memleketlerine haber göndermekte sıkıntı çekmişlerdir. Gazi Mehmet Karakuş'un şehit olduğunun zannedilmesi ve sonra sağ salim köyüne dönmesiyle ailesinin bayram sevinci yaşaması buna iyi bir örnek olmuştur.

Tarih boyunca ispat edilmiş olan Türk ordusunun üstün yapısı yapılan röportajlarda daha net bir şekilde ortaya çıkmıştır. Türk Milleti'nin üstün karakteri, Türk ordusunun savaşçı özellikleri ve kahramanlığı gözler önüne serilmiştir. Kore'de Türk askeri kahramanca mücadele etmiş, bu başarılarının göstergesi olarak Üstün Birlik Nişanı almıştır. Gazi Mustafa Ali Alparslan'ın Kunuri Savaşı'nı ve orada buldukları ortamı; "Bir cehennem gibi" ifadesiyle değerlendirmesi, yinede orada bulunduğu için gurur duyması bu özelliği ortaya koymaktadır.

Türk askerinin, Çin esirlerine iyi davranmaları çalışmada ortaya çıkarılan diğer önemli bir husustur. Kore Savaşı'nda bu örneklere sıkça rastlanmaktadır. Gazi Halil İbrahim, ifadelerinde; altı Çinli esir askere aç oldukları için çorba içirmesi ve daha sonra esir kampına teslim etmeleri, Türk askerinin savaşta bir kahraman, ateşkes ilan edildiğinde de tam bir centilmen olduğunun göstergesidir.

Gazilerin anılarından çıkan en önemli sonuçlardan biri de Türk askeri Kunuri'de, Vegas'ta, Pusan'da kısaca tüm cephelerde tam bir cehennem ateşine atılmıştır. Tüm röportajlardan, askerlerimizin bulunduğu cephelerin düşman cephelerine çok yakın olduğu, sürekli ateş hattında oldukları hatta siperlerden başlarını bile çıkaramadıkları anlaşılmaktadır. Toplamda 937 şehit ve 2.068 yaralı olması da bu olayın önemini göstermektedir.

Kore Savaşı'na katılmanın doğru olup olmadığı konusunda tartışmalar olsa da, gazilerimizin anıları tartışmalar yaparken insani boyutun da düşünülmesi gerektiğini hatırlatmıştır. Özellikle Pusan şehrinde Gazi Bozyer'in aç kadın ve çocukları görmesi, Gazi Hasan Gökdağ'ın yiyeceklerini aç anne kız ile paylaşması gibi örnekler oradaki çaresiz insanlara Türk Milleti'nin yardımının ne kadar gerekli olduğunu göstermiştir.

Muğla-Milas Kore Gazilerinin Anıları Işığında Kore Savaşı Üzerine Bir Değerlendirme

Gazilerle yaptığımız röportajlar, gazilerimizin kendilerini yeterince sahiplenilmemiş olarak hissettikleri gerçeğini de ortaya çıkarmıştır. Kahramanca savaşmış, her zaman olduğu gibi kendilerine verilen görevi lâyıkıyla yerine getirmiş olan şehitlerimize ve gazilerimize hak ettikleri ilginin gösterilmesi, bu araştırmada çıkarılacak en önemli sonuçlarından birisidir.

KAYNAKLAR

1- Röportaj Yapılan Gaziler

Süleyman BOZYER: 28.12.1930 Muğla/Kavaklıdere doğumlu, evli, beş çocuk babası, Muğla/Kavaklıdere'de ikamet ediyor. Gazimizle yapılan röportaj Muğla-Milas Muharip Gaziler Derneğinde 05.02.2013 tarihinde saat 10.00'da yapılmıştır.

Kemal GÖK: : 1931 Milas doğumlu. Şu an Milas Kazıklı Köyü'nde ikamet etmekte olup halen sağdır. Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:11.00' de yapılmıştır.

Hüseyin GÜRLER: 1930 Milas doğumlu. Şu an Milas Pinar Köyü'nde ikamet etmekte olup halen sağdır. Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:13.00' de yapılmıştır.

Halil İbrahim EMEKLİ: 1930 Milas doğumlu. Şu an Milas'ta ikamet etmekte olup halen sağdır. Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:14.00' de yapılmıştır.

Mustafa Ali ALPARSLAN: 01.03.1929 Milas doğumlu. Şu an Milas'ta ikamet etmekte olup halen sağdır. Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:16.00' da yapılmıştır.

Hasan GÖKDAĞ: 15.05.1929 Milas doğumlu. Şu an Milas Sarıkaya Köyü'ne bağlı Gökseki Mahallesi'nde ikamet etmekte olup halen sağdır. Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:15.00' de yapılmıştır.

Mehmet KARAKUŞ: 1929 Milas doğumlu. Şu an Milas Kırcağz Köyü'nde ikamet etmekte olup halen sağdır. Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:17.00' de yapılmıştır.

Hüseyin AKAR: 1932 Milas doğumlu. Şu an Milas Kuzyaka Köyü'nde ikamet etmekte olup halen sağdır. Gazi ile yapılan röportaj 05.02.2013 tarihinde Muğla- Milas Muharip Gaziler Derneği'nde saat:09.00' da yapılmıştır.

2- Tetkik Eserler

ARMAOĞLU, Fahir, **20.Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914–1995**, Alkım Yayınevi, Ankara 1994.

BODUR, Harun, **Kronolojik 20.Yüzyıl Siyasi Tarihi**, Çağlar Yayınları, Ankara 2005.

DEMİR, Bülent, **Güney Kore'nin Ekonomik ve Teknolojik Gelişim Süreci-Bölge Ülkeleri ve Türkiye İle Olan Stratejik Yaklaşımlar**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gebze İleri teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze 2006.

DENİZLİ, Ali, **Kore Kahramanı Şehit BNB. Lütfi Bülgin Hayatı ve Kahramanlığı**, Berikan Yayınevi, Ankara 2010.

HAYTAOĞLU, Ercan, "**Kore Savaşı ve Denizli Kore Şehitleri ile Gazileri**" Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi dergisi yıl:2002(1) Sayı:11

EMBEL, Ersin, **Hegemonya ve Meşruiyet Kavramları Çerçevesinde Amerikan Müdahaleciliği: Kore ve Kosova Örnekleri**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara 2004,

ERKAN, Mehmet Sedat, **Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde Kore Savaşı, Önemi, Öncesi ve Sonrası ile İlgili Değerlendirme**, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Tarih Ana Bilim Dalı Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı, Ankara, 2009.

FAKİR, Cem, **Şimal Yıldızı Son Kore Gazileri**, NTV Yayınları, İstanbul 2010.

Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, Türk Asker Büyükleri ve Zafierleri Seri no: 17 Genel Kurmay Basımevi Ankara 1989.

GÜNER, İbrahim ve ERTÜRK, Mustafa, **Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2006.

IŞIK, Adil, **Kore Savaşı'nda Türk Ordusu'nun Lojistik Desteği**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü. İzmir,2009.

MCNEİLL, William H., **Dünya Tarihi**. Çeviren: Alaeddin Şenel, İmge Kitapevi, Ankara 2007.

OHN, Chang Il, **The Causes of the Korean War, 1950–1953**, International Journal of Korean Studies · Vol. XIV, No. 2, Korea Military Academy, fall 2010.

Muğla-Milas Kore Gazilerinin Anıları Işığında Kore Savaşı Üzerine Bir Değerlendirme

RUSCUKLU, Bülent, **Kore Savaşı(Unutulan Savaş) ve Gazi Faruk Pekerol'un Anıları** Alfa Yayınları, İstanbul 2005.

SANDER, Oral, **Siyasi Tarih 1918 – 1994**, 6.Baskı İmge Kitap Evi Yayınları, Ankara 1998

SAYILAN, Nazım Dünder, **Kore Harbinde Türklerle**, M.E. B. Ankara,2003.

ŞAHİN, Cemalettin, **Ülkeler Coğrafyası**, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara 2003.

ÜLMAN, A. Haluk ve SANDER, Oral , “**Türk Dış Politikasına Yön Veren Etkenler (1923–1968)**”, AÜSBF Dergisi, cilt 27,sayı II.

ÜZMEZ, Adnan, **İkinci Dünya Savaşı'ndan Sonra Gelişen Olayların Işığında Kore Savaşı ve Türkiye**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Ana Bilim Dalı, İstanbul 2006.

EKLER

EK 1: Gazi Hasan Gökdağ Kore’de silah arkadaşlarıyla

Muğla-Milas Kore Gazilerinin Anıları Işığında Kore Savaşı Üzerine Bir Değerlendirme

EK 2: Gazi Hasan Gökdağ Kore’de silah arkadaşlarıyla

EK 3: Gazi Hasan Gökdağ Kore’de açlıktan bitkin düşüp yanına gelen Kore’li anne ve kıza kendi yemeğini vermiş onlarda Gazi, Hasan Gökdağ’a hatıra fotoğrafı vermişlerdir.

Bir gün olurda Cenabı Allah
yok ederse cismimi şu somut
hayalime bakıpta yâd edersin
niz ismini.
25-5-951 Perşembe

**EK 4: Gazi Hasan Gökdağ Kore’de çektiği fotoğrafın arkasına
şu notu yazmıştır: “Bir gün olurda Cenab-ı Allah yok ederse cismimi şu
somut hayalime bakıpta yâd edersiniz ismini 25-5-951 Perşembe”**